

Xaragalls del Vallès

Comarca	Vallès Occidental i Baix Llobregat.	
Superfície	9.237 ha	
Municipis	Els municipis inclosos parcialment o total dins de la unitat són Olesa de Montserrat, Viladecavalls, Abrera, Ullastrell, Terrassa, Sant Quirze del Vallès, Castellbisbal i Rubí.	

Figura 16.1: Vista de Viladecavalls, espai protegit de la serra de Collcardús, al fons es divisa Sant Llorenç del Munt.

Trets distintius

- Sector de la depressió Prelitoral, o Vallès-Penedès, que es distingeix pel seu caràcter alterós amb llargues carenes i ensotades rieres i que s'interposa entre la plana del Vallès i la vall del Llobregat. Nombroses torrenteres i rieres hi tenen origen o la travessen. Destaca la riera del Morral, resultat de la confluència entre la riera de Gaià i la riera de Sant Jaume.
- Predomini del sòl forestal, bàsicament brolles i pinedes, sobretot en la meitat nord-occidental.
- L'activitat agrària hi és residual i moltes de les grans masies que encara queden es troben abandonades o bé reconvertides a altres usos no agraris.
- Presència de nombroses urbanitzacions de baixa densitat –algunes encara amb importants dèficits urbanístics-, instal·lacions industrials aïllades o en polígons industrials, infraestructures viàries i activitats extractives.
- Els pobles de Castellbisbal, Ullastrell i Viladecavalls, se situen dalt de les carenes i gaudeixen d'àmplies vistes sobre la Regió Metropolitana i, en part, encara mantenen un cert caràcter rural.

Principals valors en el paisatge

- La serra de Collcardús i els relleus que es troben a la seva base, tant per les seves característiques geològiques com botàniques i faunístiques.
- Les rieres del Morral, de Sant Jaume i de Gaià i altres rieres interiors de menor recorregut però també profundament encaixades.
- Els pobles careners de Castellbisbal, Ullastrell i Viladecavalls.
- Les masies disperses, amb bons exemples d'edificacions força antigues, algunes amb orígens a l'època romana i d'altres de caràcter senyorial de principis del s. XX.
- Les àmplies vistes que es contemplen sobre la Regió Metropolitana des de molts indrets d'aquesta unitat.

Figura 16.2: Vista de Viladecavalls i Olesa de Montserrat, al centre s'observa la zona de Ribes Blaves.

Figura 16.3: L'autopista C-16 al seu pas per Viladecavalls.

Figura 16.4: La riera del Morral, que recull les aigües de les rieres de Sant Jaume i de Gaià, passant pel terme municipal d'Abrera.

Figura 16.5: Vista des de can Ramoneda, a Rubí, amb Collserola al fons.

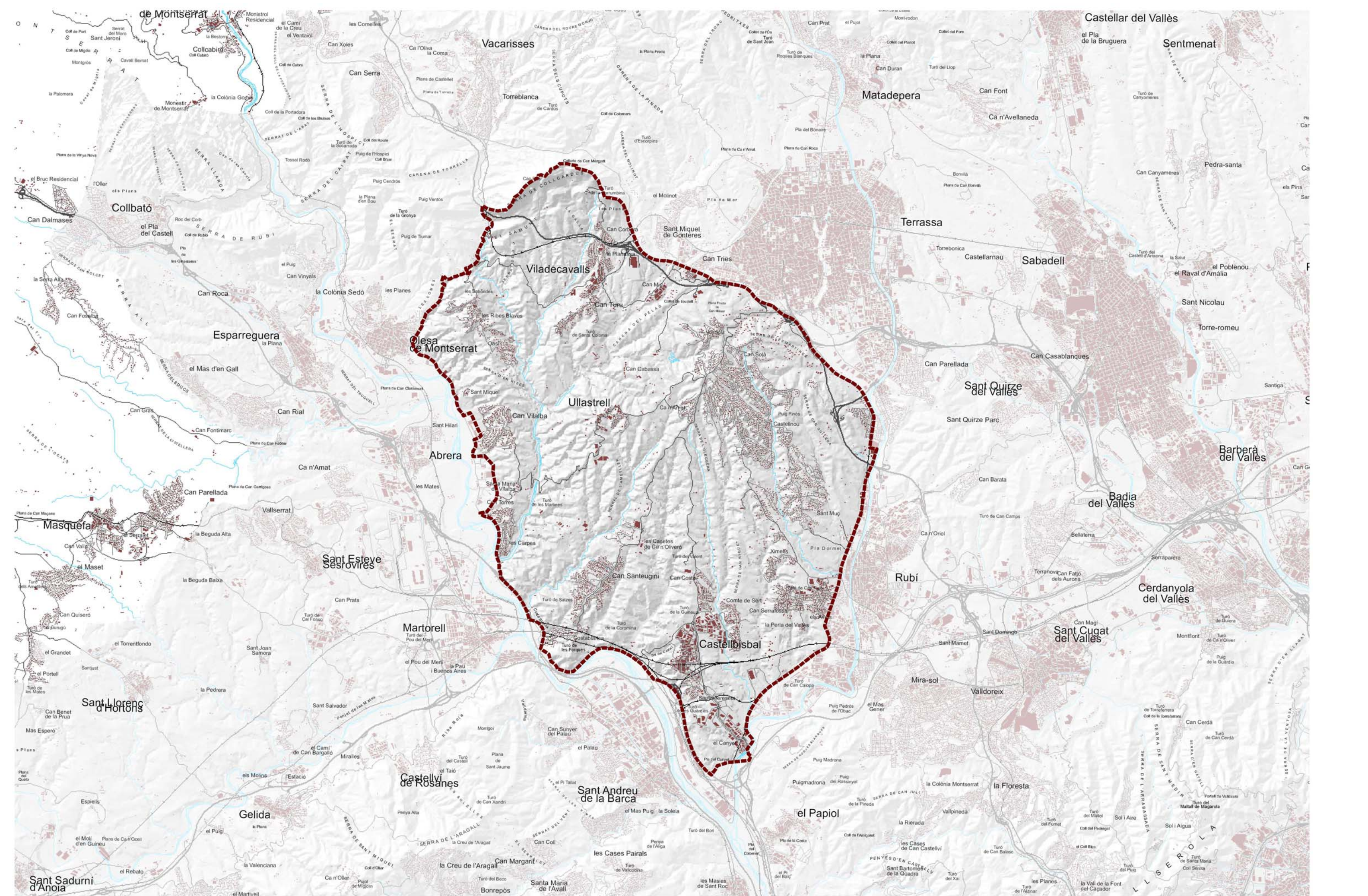

Figura 16.6: Mapa de la unitat de paisatge de Xaragalls del Vallès en el seu context territorial.

1:75.000

Elements que constitueixen el paisatge

El clima és de caràcter mediterrani litoral i la principal característica que el diferencia d'altres unitats veïnes és la constant influència del règim de vents, tant dels de ponent com de la marineda a l'estiu, fet propiciat pel caràcter alterós d'aquesta unitat. Això evita la formació de la boira característica de la vall del Llobregat i dels sectors més enfonats de la plana vallesana i afavoreix un elevada insolació. Les precipitacions poden superar els 700 mm anuals i les temperatures mitjanes, els 15°C.

Al sector nord, es pot observar una sèrie estratigràfica bastant completa del triàsic de la serralada Prelitoral. Just per sobre el poble de Viladecavalls, apareixen les pissarres paleozoïques que donen lloc a un relleu muntanyós però relativament ondulat, mentre que damunt seu apareixen els materials triàsics, amb una estreta franja de conglomerats silícis del Buntsandstein completament verticals i els gresos i les calcàries del Muschelkalk també molt plegats. Conjuntament constitueixen la serra de Collcardús, la zona de relleu més feréstec de tota la unitat, que al turó del Ros assoleix els 639 m.

L'interès geològic d'aquest sector ha comportat la seva catalogació com a geotop dins l'Inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya, amb la denominació Estació d'Olesa-Riera de Sant Jaume. La successió de materials geològics és especialment didàctica en aquest punt ja que majoritàriament es troben en una disposició gairebé vertical i la riera de Sant Jaume els talla perpendicularment. Just a la zona de contacte amb la plana del Vallès, s'hi ha catalogat un altre geotop, l'anomenat Ribes Blaves, on hi ha un dels afloraments més excepcionals de roques de falla i on es posen en contacte els materials

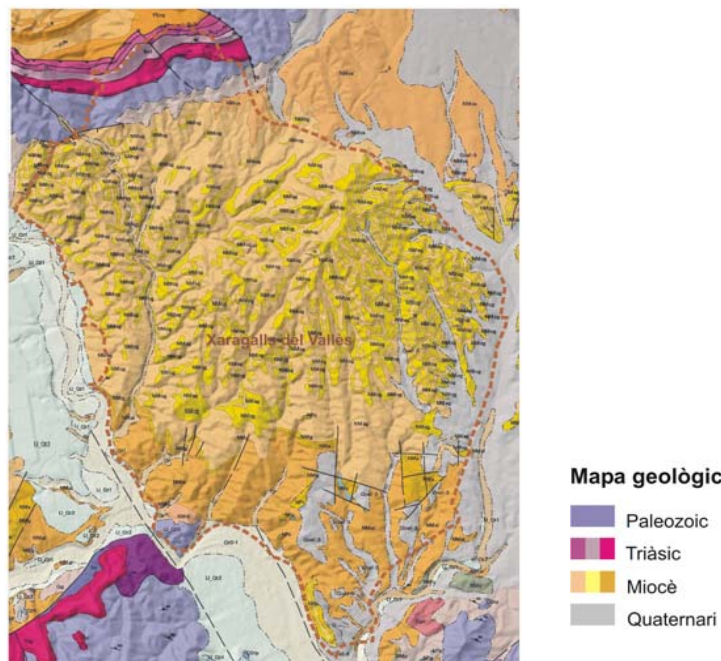

Figura 16.7: Mapa geològic de la unitat de Xaragalls del Vallès. Font: ICC.

del sòcol paleozoic amb els materials de la depressió del Vallès, constituint una roca argilosa de color blavós extremadament aixaragallada i de força impacte visual.

La resta de la unitat està formada pels materials miocènics de la plana vallesana, que aquí constitueixen un bon exemple de con de dejecció d'un curs torrencial amb molt pendent i poca longitud que desembocava en la depressió del Vallès, on dipositava els materials erosionats dels relleus del sector septentrional. Aquesta característica encara es fa patent en el relleu actual: mentre que Terrassa es troba a 300 m d'alçada i la vall del Llobregat a 50 m, la plana del Vallès no perd pendent de manera progressiva fins arribar al Llobregat sinó que es veu interrompuda per aquests materials més resistents a l'erosió –afectats també per moviments tectònics locals–, que en alguns punts es mantenen uns cent metres per sobre de la plana vallesana i, per tant, la seva entrega a la vall del Llobregat és més brusca.

Els materials predominants i que condicionen realment el relleu i el paisatge d'aquesta unitat són les argiles grogues amb intercalacions de gresos i conglomerats i els conglomerats grisos amb matriu arenosa i sense cimentar del miocè mig. L'extrem meridional d'aquesta unitat està constituït per les argiles i els llims vermells de sedimentació continental del miocè inferior, que sovint han estat explotats per a l'obtenció d'argiles. A la seva base hi poden aparèixer afloraments de tipus lacustre amb una alternança de materials lutítics vermells i bigarrats amb carbonats lacustres i palustres de colors grisosos i blanquinosos amb influències evaporítiques, materials aquests que contenen una de les mostres més interessants de fauna i flora del miocè inferior continental i que han donat lloc al geotop Successió miocena de la Costa Blanca.

Dos components de la xarxa hidrogràfica delimiten aquesta zona de relleu elevat que separa el Vallès de la vall del Llobregat: a llevant, la riera de Rubí i, a ponent, el riu Llobregat. Però les rieres que la travessen o que hi neixen tenen un paper primordial en la definició fisiogràfica d'aquesta unitat, ja que en pocs quilòmetres han de superar notables desnivells per desembocar al Llobregat, la qual cosa fa que s'encaixin profundament en les argiles i conglomerats sense cimentar del miocè i configuren un paisatge especialment singular a causa del contrast entre les altes i allargassades carenes i l'ensotada xarxa de rieres i torrents.

La xarxa hidrogràfica del sector nord-occidental desemboca directament al Llobregat a través de la riera del Morral, que recull les aigües de les rieres de Sant Jaume i de Gaià que, al seu torn, tenen l'origen en la serralada Prelitoral i, per tant, migparteixen aquesta unitat. El sector central també drena directament al Llobregat a través de petites rieres com la del Salze o la de Pegueres que tot i el seu limitat curs també circulen profundament encaixades. El sector de llevant està constituït per un seguit de petits torrents que desemboquen directament a la riera de Rubí.

Figura 16.8: Riera de Sant Jaume, que neix a la serralada Prelitoral, en el seu transcurs entre Olesa de Montserrat i Viladecavalls.

L'extrem nord d'aquesta unitat és eminentment forestal i abasta la major part del terme de Viladecavalls i part del d'Ullastrell. Hi predomina la pineda de pi blanc (*Pinus halepensis*) amb sotabosc constituït per brolla de romaní (*Rosmarinus officinalis*) i llentiscle (*Pistacia lentiscus*), la qual s'enriqueix notablement amb altres espècies en els relleus de la serra de Collcardús on, al sotabosc, l'alzina (*Quercus ilex*) va agafant protagonisme i esdevenen abundants l'arboç (*Arbutus unedo*), el bruc d'hivern (*Erica multiflora*) i el bruc d'escombres (*Erica scoparia*), l'estepa blanca (*Cistus albidus*) i l'estepa negra (*Cistus monspeliensis*), l'arítjol (*Smilax aspera*), etc. En aquest mateix sector nord-occidental, les rieres de Sant Jaume, de Gaià i del Morral mantenen una interessant vegetació de ribera amb àlbers (*Populus alba*), pollancre (*Populus nigra*), salzes (*Salix alba*) i joncs (*Juncus sp.*).

El sector central i de ponent es caracteritza per mantenir encara una activitat agrícola basada en productes d'horta i arbres fruiters, que genera un paisatge menys valorat que el paisatge de vinyes que tant sols fa poques dècades cobria la major part d'aquesta unitat. Aquest mateix sector s'ha vist molt afectat per l'incendi forestal que l'any 1994 va cremar més de 1.400 hectàrees, de manera que el bosc ha estat substituït per una migrada brolla de romaní (*Rosmarinus officinalis*) i llentiscle (*Pistacia lentiscus*) però amb una puixant repoblació natural de pi blanc (*Pinus halepensis*), que en poques dècades pot tornar a cobrir de vegetació arbòria aquestes carenes si un nou incendi no ho impedeix.

A la part sud-oriental d'aquesta unitat és on els usos del sòl s'han transformat de manera més dràstica, donant lloc a una menor qualitat ambiental i una major alteració del paisatge. Urbanitzacions residencials

de baixa densitat, polígons industrials, infraestructures viàries i terraplens i desmunts es combinen de manera sovint caòtica. Alguns municipis han esmerçat molts esforços en redreçar aquesta situació heretada d'èpoques predemocràtiques, tot i que no sempre aconseguen corregir una situació que supera les seves possibilitats. Puntualment, encara s'hi mantenen algunes pinedes prou extenses, com per exemple a l'entorn de torrent de Pegueres a Castellbisbal o al bosc de Can Roig a Rubí.

Tres nuclis urbans amb arrels rurals se situen en punts força vistosos d'aquesta unitat i tenen un marcat interès paisatgístic: Castellbisbal, Ullastrell i Viladecavalls. D'aquests, Castellbisbal és el municipi que més ha crescut i canviat, mentre que Ullastrell encara manté una certa tradició rural, sense que els canvis urbanístics l'hagin afectat massa, i gaudeix d'una situació privilegiada al capdamunt d'una de les principals carenes d'aquesta unitat. Viladecavalls es trobaria en una situació intermèdia. El 2007 Ullastrell (l'únic municipi que té el seu terme totalment inclòs dins aquesta unitat) tenia 1.687 habitants, Castellbisbal, 11.540 i Viladecavalls, 7.079.

Però el fenomen que més ha marcat el paisatge d'aquesta unitat ha estat la implantació, des dels anys 60, d'urbanitzacions residencials de baixa densitat i, en força casos, de baixa qualitat arquitectònica, ambiental i paisatgística i amb marcats dèficits urbanístics. Els primers ajuntaments democràtics es van trobar amb un elevat nombre d'urbanitzacions i residències aïllades que en més del 70% dels casos eren il·legals, motiu pel qual van haver d'iniciar un procés de legalització i de paliació dels importants dèficits urbanístics. Actualment, hi ha urbanitzacions a tots els municipis d'aquesta unitat. El cas més

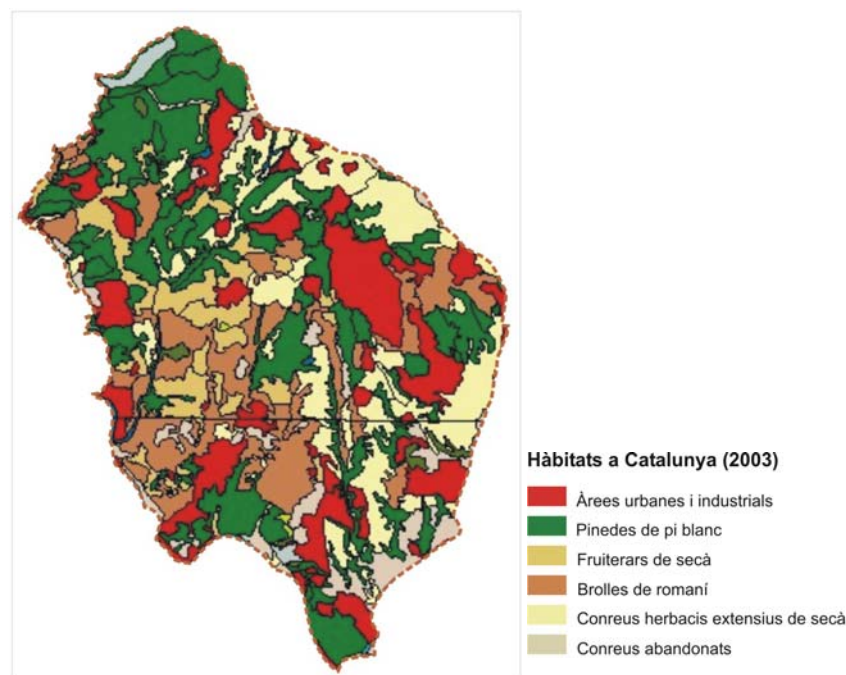

Figura 16.9: Mapa d'hàbitats de la unitat de Xaragalls del Vallès. Font: Cartografia dels hàbitats a Catalunya 1:50.00. DTES.

Figura 16.10: Exemple d'urbanització de baixa densitat, amb baixa qualitat paisatgística, dins el terme municipal de Rubí.

destacat, pel seu alt impacte, és el de Rubí, mentre que Ullastrell destaca per la seva contenció.

La situació estratègica d'aquesta unitat entre zones molt denses ha comportat que el seu perímetre es vagi erosionant per un nombre creixent d'infraestructures viàries i ferroviàries. També hi ha un moltes línies elèctriques d'alta tensió que creuen aquesta unitat i que acaben concentrant-se en el terme de Rubí, on hi ha una important estació transformadora.

L'establiment d'infraestructures ferroviàries ja es va iniciar molt aviat, el 1859, amb la construcció de la línia de la RENFE de Barcelona a Lleida per Terrassa i Manresa, que creua aquesta unitat pel terme de Viladecavalls. Però l'impacte més notable és el causat per les nombroses línies de tren que travessen la unitat pel sud, al llarg del Llobregat: RENFE, Ferrocarrils de la Generalitat i, més recentment, la nova línia del tren d'alta velocitat.

La xarxa viària actual no afecta tant aquesta unitat. El límit nord-oriental és resseguit per l'autopista C-16, de Barcelona a Manresa i a l'extrem sud l'AP-7 i l'A-2 només la toquen puntualment. Una altra de les alteracions més importants del paisatge és la construcció de l'autovia orbital de Barcelona B-40 –l'anomenat Quart cinturó– ja que en el tram entre Terrassa i Abrera migparteix aquesta unitat per un dels punts més sensibles i fins ara de més qualitat paisatgística, al llarg de la riera de Gaià i la riera del Morral.

Figura 16.11: Impacte paisatgístic durant la construcció de l'autovia orbital al seu pas per la riera de Gaià, creuant la unitat de Xaragalls del Vallès, al terme municipal de Viladecavalls.

Evolució històrica del paisatge

La presència humana ha estat constant en aquesta unitat i, per tant, el seu paisatge sempre ha tingut un alt grau d'humanització. Com a exemple de l'ocupació més primerenca es pot citar la localització d'un centre de producció i explotació de sílex del paleolític mig a Can Fonollet (Rubí), la troballa de material del Neolític a Sant Muç (Rubí) o les interessants troballes de material arqueològic del calcolític a la cova de les Pedres (Viladecavalls).

Per les troballes d'època romana es pot deduir que en aquest període es devia produir ja una primera ocupació i explotació generalitzada del territori de tot el Vallès i el Baix Llobregat i, per tant, d'aquesta unitat, especialment en els sectors més propers a la plana i al Llobregat. En són bons exemples les nombroses troballes d'època romana a Castellbisbal (municipi al qual pertany part del pont del Diable, també d'origen romà), a Rubí (Ca n'Ametller, Can Ximelis, Cova Solera, etc.) a Terrassa i a Viladecavalls.

A l'època medieval apareix un nou model d'ocupació del territori basat en l'existència de castells i de nuclis de població que s'establien a redós seu. Actualment encara persisteixen en aquesta unitat les restes del castell Bisbal (Castellbisbal), documentat el 1035 prop de la capella de Sant Vicenç del Castell, del castell de Voltrera (Abrera), documentat el 1041 o del castell de Toudell (Viladecavalls), del s. IX.

Un bon exemple de la continuïtat del procés d'ocupació humana del territori podria ser l'ermita de Sant Miquel de Toudell (Viladecavalls),

Figura 16.12: Ermita romànica de Sant Miquel de Toudell, documentada el 1157, a Viladecavalls.

documentada el 1157, de la qual s'ha trobat una antiga necròpolis romana i el cementiri de la qual es va mantenir fins el 1874.

El model d'ocupació del territori basat en l'existència de masies disperses, amb arrels romanes, va tornar a agafar protagonisme en època medieval –les masies de can Xercavins i can Balasc (Rubí) són del s. XII-, però es generalitzà els s. XIV i XV, de manera que la major part de les masies existents tenen antecedents d'aquest període. Des d'un punt de vista productiu i d'impacte sobre el paisatge, una de les etapes més decisives va ser la de finals del s. XVIII, quan van edificar-se masies amb grans cellers que mostren clarament el procés d'extensió i especialització dels conreus que s'estava produint, basat en la producció de cereals, vinya i oliveres, i que arribà sense massa canvis fins el s. XX.

A principis del s. XX, l'èxit d'aquest model productiu es va veure reflectit en la creació del sindicat agrícola olesà (1917), centrat en la producció d'oli i, més tard, en el celler cooperatiu d'Ullastrell, dedicat a la producció de vi. També en aquesta època apareixen les grans masies de caràcter senyorial que encara avui són fites importants en el paisatge d'aquesta unitat, com és el cas de can Boixeres (Viladecavalls), can Palet (Ullastrell), can Coromines (Castellbisbal), etc.

Així, doncs, fins no fa massa dècades el paisatge d'aquesta unitat presentava un fisonomia força específica. El full topogràfic núm. 392 del mapa a escala 1:50.000 de l'Institut Geogràfic y Catastral de l'any 1952, mostra com gairebé tota la unitat estava ocupada per cultius, de vinya a Rubí, Castellbisbal, Ullastrell i Abrera, i de vinya i oliveres a Olesa de Montserrat. Aquesta ocupació quasi total de l'espai per

l'agricultura només tenia excepcions en algunes de les rieres que travessen la unitat i, especialment, a la meitat septentrional del municipi de Viladecavalls, on ja hi apareix tot un ampli sector forestal. Aquest sector forestal, possiblement ja era el resultat d'un primer abandonament del conreu de la vinya que es produí després de la crisi de la fil·loxera en els llocs de relleu més abrupte i va ser, doncs, el primer en reforestar-se. Paradoxalment, ara ha esdevingut un dels indrets de més interès ecològic d'aquesta unitat.

La segona meitat del s. XX va ser el moment de l'enfonsament de l'activitat agrària, que en poques dècades va passar de ser predominant a gairebé anecdòtica. La vinya n'és un bon exemple ja que va passar de ser l'element hegemònic en el paisatge a l'any 1999 ocupar només 9 ha a Ullastrell i 15 a Castellbisbal, els municipis que abans eren els principals productors de vi. I aquesta xifra ha continuat minvant durant la darrera dècada.

Aquest canvi es pot constatar també en els textos de bons coneixedors d'aquest territori que es reproduïxen tot seguit. El primer, del 1961, encara parla dels municipis d'aquesta unitat com a un territori eminentment agrícola, mentre que el segon, de només 12 anys més tard, ja palesa la tendència a l'abandonament de la vinya:

- «Castellbisbal és un dels pobles del Vallès que s'han mantingut més eminentment agrícoles [...]. El vi que es cull en les seves terres és de graus i de bon bocam. La seva anomenada és anyenca. Són moltes les cases del nucli urbà amb cellers i cups, penyores de la tradició vinífera del terme, on les vinyes exposen llurs gales al costat de l'austeritat de les oliveres i del goig dels arbres fruiters, en el quals

Figura 16.13: Una de les masies senyorials de més importància és Can Coromines, dins el terme municipal de Castellbisbal.

Figura 16.14: Una de les poques vinyes que queden en aquesta unitat a Castellbisbal.

devia pensar aquell castellsbalenc que durant la guerra proposà posar al poble el nom de Fruïters del Vallès». Ferran Canyameres, *El Vallès, Vigor i bellesa* (1961).

- Al volum III (1974) de la Geografia de Catalunya dirigida per Lluís Solé Sabarís, se cita Castellbisbal com a «exemple de reducte predominantment agrícola, enmig de poblacions en procés actual de transformació per la indústria» i esmenta que «queda una forta proporció vitícola a Ustrell», però malgrat el predomini de la vinya, ja s'indica la tendència que aquest conreu té al sector de ponent de la comarca del Vallès: «la vinya, que havia estat ací més estesa, ha sofert també una gran regressió sense que hagi estat sempre substituïda per altres conreus».

D'aquestes constatacions, la més transcendent des del punt de vista del paisatge no és tant la continuada minva de l'espai ocupat per la vinya sinó que, com molt bé es diu a la Geografia de Catalunya de 1974, la vinya no ha estat substituïda per cap altre conreu, i aquest és el principal fet que condiciona el paisatge d'aquesta unitat. És així, doncs, com a partir dels anys setanta bona part del territori quedà mig abandonat, amb les repercussions paisatgístiques i ambientals que això comporta.

També va ser a la dècada dels anys seixanta i setanta quan van aparèixer les primeres urbanitzacions, que ara han esdevingut omnipresents, i que en els seus inicis es van establir al marge de qualsevol legalitat urbanística. Aquest fet ha comportat que la gestió municipal d'aquests espais s'hagi centrat en la superació dels importants dèficits urbanístics i de serveis, que en força casos encara

no han estat completament superats. Aquesta pressió per redreçar uns problemes urbanístics francament greus, possiblement ha limitat la capacitat dels municipis per establir un model de gestió coherent per al conjunt de l'espai i per evitar les repercussions que l'abandonament de l'activitat agrícola ha comportat.

Paisatge actual

Com ja s'ha exposat a l'apartat dedicat a usos del sòl, aquesta unitat, d'ençà de l'enfonsament del conreu de la vinya, corre el risc de convertir-se en una mena de «pati del darrera» de bona part dels municipis que la componen i que miren cap a la plana del Vallès o la vall del Llobregat, ja que va patint un procés continuat de banalització i de despersonalització del paisatge. Això, ja des dels anys seixanta, s'ha traduït en una expansió de la urbanització residencial i del desenvolupament de polígons industrials als municipis de Castellbisbal, Rubí i Viladecavalls i un important impacte de les activitats extractives, bàsicament d'argiles i de graves, especialment en aquests mateixos municipis i en la part del municipi de Terrassa inclosa en aquesta unitat. També s'ha vist com les infraestructures viàries i ferroviàries van erosionant el seu perímetre.

Mentre que l'extrem nord d'aquesta unitat continua mantenint des de fa dècades el seu paisatge forestal, al sector central, fins fa dues dècades predominantment agrícola, es va produint una constant degradació dels valors paisatgístics com a resultat de la implantació d'activitats marginals o de la pèrdua de qualitat de les existents: desmunts i

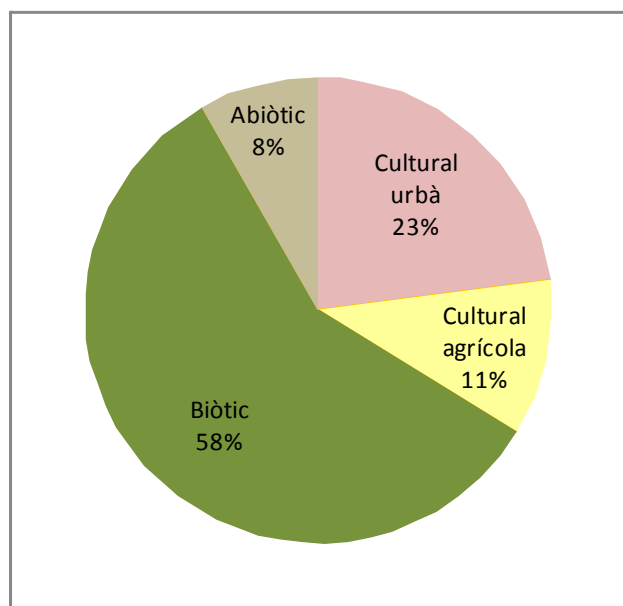

Figura 16.15: Gràfic de la distribució dels components A-B-C a la unitat de paisatge. Font: elaboració pròpia a partir del Mapa d'usos del sòl 2002 del DTES.

Figura 16.16: La degradació del paisatge s'incrementa amb la implantació d'infraestructures i usos que no tenen en compte les preexistències. En aquest exemple, les ruïnes d'un antic mas a Rubí han passat desapercebudes als nous elements d'urbanització.

terraplens, construccions precàries mig hortícoles mig residencials, proliferació de tanques, alguna indústria aïllada, abocaments d'aigües residuals d'aquestes instal·lacions disperses, etc. L'abandonament de l'agricultura també propicià una reforestació espontània de bona part de l'espai, però el foc va aparèixer ben aviat. Entre l'espectacular incendi del 1994 i el del 2005 es van cremar més de 1.600 ha del sector central d'aquesta unitat i va quedar un paisatge forestal dominat per brolles, de menor qualitat paisatgística.

Els municipis majoritàriament situats dins d'aquesta unitat, com Ullastrell i Viladecavalls, són els que s'han mostrat més interessats en evitar aquesta pèrdua dels valors paisatgístics però, alhora, són els municipis més petits i amb menys recursos tècnics i econòmics per afrontar aquesta situació. Destacar el cas d'Ullastrell que, si bé no ha pogut fer front a les necessitats de millora paisatgística del conjunt del seu terme, ha estat el que més ha contingut l'onada urbanitzadora.

La transformació del paisatge al sector sud-oriental de la unitat és encara més intensa, ja que no es tracta d'una degradació de l'activitat agrària o forestal, sinó d'una continuada implantació d'activitats i usos industrials sense un grau d'ordenació i d'integració ambiental i paisatgística suficients.

Expressió artística del paisatge

La poca extensió d'aquesta unitat, una certa situació marginal d'aquest espai en relació amb els municipis importants que l'envolten, com Terrassa, Rubí, Abrera o Olesa de Montserrat, així com el baix nombre d'habitants dels pobles que es troben al seu interior, no ha propiciat l'aparició de gairebé cap tipus d'expressió artística del paisatge més enllà d'iniciatives individuals de repercussió exclusivament local.

Tanmateix, és destacable que, fruit de la situació topogràfica elevada, els tres pobles que es troben a l'interior d'aquesta unitat (Castellbisbal, Ullastrell i Viladecavalls) presumeixen de les àmplies vistes de què gaudeixen. En el llibre *El Vallès. Vigor i bellesa* (1961), el terrassenc Ferran Canyameres ja posava de relleu aquesta característica:

«Ullastrell és una balconada oberta al paisatge que l'envolta i que s'estén, amb Montserrat per un cantó i Sant Llorenç del Munt per un altre, pobles i pobles enllà d'enllà, i masies i masies entre bosc, vinya i camps, tot puntejat per l'argent de les oliveres». «[Castellbisbal] es troba a dalt d'una muntanyola argilènica que, com punta avançada del Vallès Occidental, sembla escapar-se'n per gaudir de les riberes fèrtils del riu Llobregat...». «El panorama que es contempla des de Viladecavalls és amplíssim, amb el cementiri al cim d'un pujol, els estreps i la mola de Sant Llorenç del Munt a una banda i el crestall de Montserrat a l'altra. Masies vetustes i infatigables, bells i grans casals es destaquen al centre d'un parc i a mig camí del Llobregat...».

Els Xaragalls del Vallès han estat habitualment percebuts com una part integrant del Vallès, tot i que amb una morfologia molt alterosa. Així, el geògraf Pau Vila ja va escriure a la dècada de 1930 el següent:

«L'esguard resta sempre sorprès i encantat de la varietat de paisatges que el Vallès presenta d'un cap a l'altre. Vegetació i colorit són ben diferents, si contemplem el Tibidabo i les muntanyes de Marina, dels que trobem, quan ens mirem el Sant Llorenç, amb la Serralada de l'Interior, o bé el massís alterós del Montseny. Aquesta diversitat d'aspectes naturals, que les muntanyes vallesanes presenten és encara enriquida per la gamma dels paisatges del pla; evoquem, si més no, la multiplicitat de variants que ens donen les terres suaument ondulades del Vallès oriental o bé les altres més trencades, de la part occidental de la comarca. És una diversitat que es desdobra en una infinitat de matisos allí on la terra plana es confon amb la muntanya.» (Vila, 1930: 7).

Aquesta mateixa percepció és exposada, anys després, amb altres paraules per un altre geògraf, Salvador Llobet:

«Malgrat la uniformitat comarcal de la depressió, voltada de muntanyes a excepció del portell de Castellbisbal a Ustrell i Viladecavalls, el qual

dóna camí al Baix Llobregat i al Penedès, la plana vallesana no té pertot les mateixes característiques. Des del Congost a la Tordera, més dissecada la plana, més encaixades les valls de les rieres i els torrents descendents del Montseny, hi predominen les terres de secà. Des de Granollers a Sabadell les amples valls al·luvials donen una fesomia i una ondulació pròpies a la plana central amb molts centres de població i una agricultura amb moltes llenques de regadiu. En canvi, fins a les terres d'Ustrell i Castellbisbal, amb abundants dipòsits pedregosos de peu de muntanya al peu de la serralada i amb les capçaleres dels torrents, afluent directes del Llobregat, que endinsen la seva forta erosió avivada pel baix nivell de base d'aquest riu, han dissecat les carenes que tenen poques reserves d'aigua i donen a aquest sector més occidental un relleu més trencat, un terreny potser menys fèrtil, que ha estat adequat al conreu arbustiu i arborícola, ajudat a vegades pel recer muntanyenc, i amb pocs nuclis de població com a resultat.» (Llobet, 1968: 367-368).

Valors en el paisatge

En aquesta unitat destaca el sector nord-occidental pel seu caràcter forestal; especialment, la serra de Collcardús –inclosa dins el Pla d'espais d'interès natural i la xarxa Natura 2000- i tot el conjunt de rieres i torrenteres que hi neixen o la travessen, com les rieres de Sant Jaume, de Gaià i del Morral. El valor geològic d'aquesta unitat també és destacat, amb tres geozones catalogades dins del Inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya. Per altra banda, cal destacar el valor connector d'aquesta unitat, al posar en relació la serralada Prelitoral amb la Litoral; concretament formant part del corredor Obac – Olorda.

Des del punt de vista històric la unitat conté nombrosos elements del patrimoni arqueològic i arquitectònic, alguns classificats com a bé cultural d'interès nacional, que van des del paleolític fins a les masies senyoriales i algunes construccions modernistes, com el campanar de l'església d'Ullastrell, de principis del s. XIX. De totes les èpoques intermèdies hi ha elements del patrimoni prou representatius i destacats.

En èpoques anteriors es realitzaven aplecs a determinades ermites, com ara de l'aplec dels xatos a Sant Muç (Rubí), però actualment aquestes manifestacions han perdut bona part de la seva importància.

D'altra banda, en tots els termes municipals inclosos en aquesta unitat hi ha valors de caràcter simbòlic o identitari, però que no sobrepassen l'àmbit estrictament local. Tot i així, l'amplitud del paisatge que s'observa des de nombrosos punts, fa que els amplis horitzons es puguin considerar un valor propi d'aquesta unitat, i molt valorat per la població.

Pel que fa als valors productius, amb la pràctica desaparició del conreu

de la vinya, l'activitat agrícola dedicada a la producció de productes d'horta i de fruita es circumscriu als mercats de proximitat i, per tant, el seu valor és estrictament local. Les especials característiques del substrat geològic han portat a l'explotació de nombrosos terrals d'argiles d'elevada qualitat, però la forma com s'exploten o com han estat restaurades ha fet que la població ho percebi més com un impacte que com un valor.

El fet que aquesta unitat sigui una zona de relleu elevat entre la plana del Vallès i la vall del Llobregat, fa que destaquí des del punt de vista topogràfic i ofereixi àmplies vistes de la Regió Metropolitana i de les serres que l'envolten –com passa a Castellbisbal, Terrassa i Ullastrell- i que presenti interessants valors de contrast, com és la combinació d'elevades i allargassades carenes i de profundes i estretes valls i rieres.

Principals rutes i punts d'observació i gaudi del paisatge

A causa de les característiques topogràfiques d'aquesta unitat, que és una zona elevada entre la plana del Vallès i la vall del Llobregat, totes les carenes permeten contemplar un paisatge tan ampli com espectacular: la serralada Prelitoral, des del Montseny a Montserrat, la serralada Litoral, des de la serra de Marina a l'Ordal, la plana del Vallès, amb Terrassa als seus peus, i la vall del Llobregat fins al delta.

Les principals carreteres que travessen aquesta unitat ho fan precisament per les carenes més elevades i des de totes es gaudeix d'un ampli paisatge. Per exemple la carretera C-243c en el tram de Terrassa a Martorell, i les dues carreteres que en surten: la B-151/B-150 (itinerari motoritzat 43), que va a Castellbisbal i la vall del Llobregat, i la BV-1203/1202, que passa per Ullastrell i es dirigeix cap a Abrera. Així mateix, també destaca la C-16 que transcorre pel nord de la unitat, sota la serra de Collcardús, i enllaça Terrassa amb Manresa passant per Vacarisses (itinerari motoritzat 37).

Aquesta unitat també és travessada pels camins romeus de Barcelona a Montserrat, ja sigui el GR-6 per la serra de les Martines i l'engorjat de la riera de Gaià (itinerari a peu 73), o bé a través de les valls dels torrents de Pegueres i de Salzes per les Casetes de ca n'Oliveró i Ullastrell (una ruta més moderna, proposada per les entitats jacobees). El tram de la riera de Gaià entre can Cabassa i la pujada a la riera de Sant Jaume és considerat per les entitats excursionistes barcelonines com el sector amb més encant de tot el trajecte, tot i que amb la construcció de la nova autovia Orbital de Barcelona B-40 aquesta percepció està canviant radicalment. La unitat també es pot resseguir a través de la xarxa de camins senyalitzats de Vallès Natural.

Figura 16.17: La ciutat de Terrassa, vista des de Can Poal, amb el Montseny al fons

Altres senders de gran recorregut també creuen la unitat i esdevenen uns itineraris molt complets degut a l'extensió i la continuïtat que tenen amb d'altres GR o rutes més locals. És el cas del GR-97 (itinerari a peu 77), que es creua amb el GR-6 (itinerari a peu 74, que ve de Terrassa per la carena del Pèlag) a la riera de Sant Jaume, a can Cabassa. A la mateixa zona s'hi uneixen dos itineraris provinents del nord, de la serra de Collcardús (itinerari a peu 55) i de Matadepera (itinerari a peu 48).

Per últim, destaquen els itineraris de la zona central i meridional de la unitat que enllacen Castellbisbal amb Ullastrell (itineraris a peu 75 i 76) i travessen l'àrea més agroforestal de la unitat.

Si bé des de qualsevol d'aquest pobles o de les carreteres que els uneixen es gaudeix d'àmplies vistes d'aquesta unitat i de les serralades i planes que l'envolten, alguns punts són especialment recomanables. A la C-243c, l'anomenada zona dels Quatre Vents ja permet suposar que es tracta d'un indret obert als quatre punts cardinals, i en aquesta mateixa zona diversos indrets comparteixen el topònim Vista Alegre. Aquí mateix també destaquen els miradors de la Creu dels Tres Batlles i de Castellnou/Ullastrell.

D'altres miradors recomanables se situen a les immediacions dels nuclis urbans. A Ullastrell hi destaca el turó del Rector, un mirador amb vistes a les muntanyes de Montserrat i de Sant Llorenç del Munt des d'on es poden divisar més de trenta pobles. A Castellbisbal s'ha creat un parc públic a l'entorn de la capella de Sant Vicenç del Castell, bastida dalt d'un prominent penya-segat amb vistes panoràmiques sobre la vall del Llobregat.

Dinàmica actual del paisatge

D'acord amb la sèrie evolutiva del Mapa d'usos del sòl de Catalunya per al període 1987 i 2002, es veu clarament que en aquests quinze anys s'ha produït una recessió de tots els usos agraris. Més sorprenentment, també s'han reduït els espais forestals, que havien substituït les vinyes i els conreus que s'abandonaven, bàsicament a causa del incendi forestal que l'any 1994 va cremar més de 1.400 ha del sector central d'aquesta unitat.

El risc d'incendi continua essent elevat, atès que el sector nord d'aquesta unitat és quasi enterament forestal i la pineda que el recobreix presenta una elevada inflamabilitat. Els incendis forestals, han cremat més de 1.700 ha en els darrers catorze anys.

Per contra, els usos del sòl que experimenten un increment més marcat són els que corresponen a les categories de major artificialització: sòls amb vegetació escassa, urbanitzacions, infraestructures viàries i zones industrials.

Precisament, l'establiment d'urbanitzacions residencials, moltes d'elles en origen al marge del planejament i avui encara amb notables dèficits urbanístics ha estat el principal impacte que ha patit aquesta unitat i ha afectat a tots els municipis que l'integren, especialment al de Rubí. En aquest sentit destaquen les urbanitzacions de Torre de Can Pepito (Viladecavalls); Can Corbera (Viladecavalls); zona est de les Fonts (Terrassa, Sant Quirze del Vallès); Ca n'Amat (Ullastrell); zona sud de Can Barceló (Rubí); les Valls de Sant Muç (Rubí); Ximelis i les urbanitzacions al voltant del turó de Can Pujol (Rubí); Can Santeugini (Castellbisbal) i les Carpes de Vilalba (Abrera).

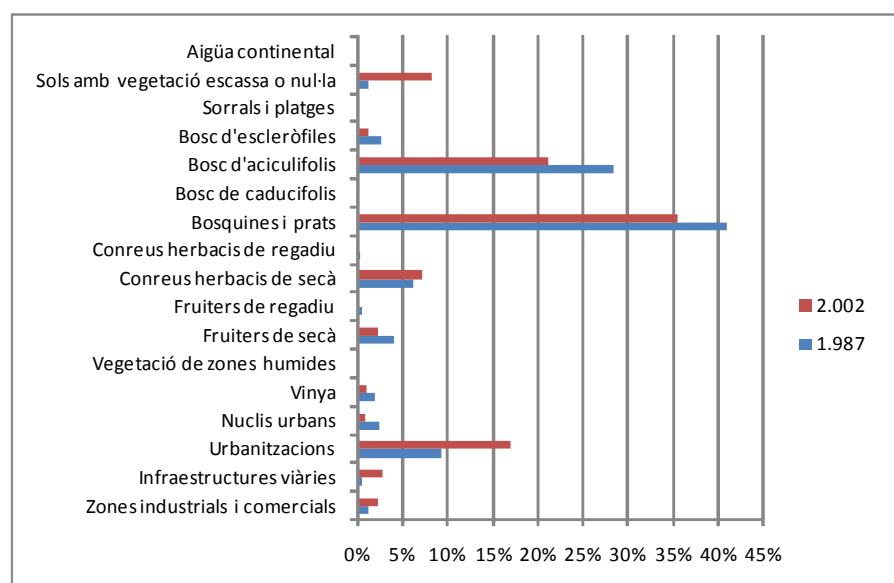

Figura 16.18: Gràfic dels usos del sòl 1987 i 2002, representats per barres percentuals. Font: Elaboració pròpia a partir del mapa Classificació dels usos del sòl a Catalunya 1987 i 2002.

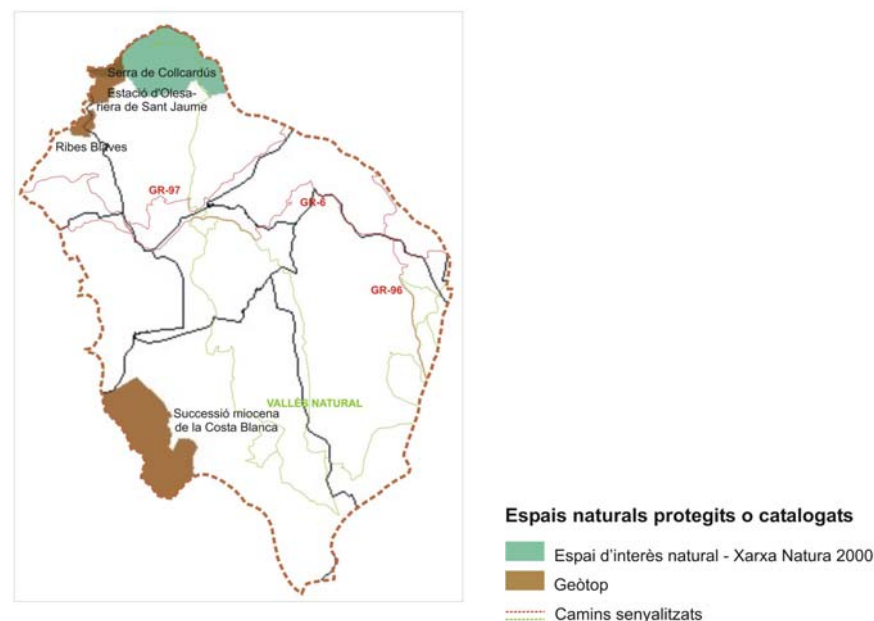

Figura 16.19: Mapa d'espais i camins protegits o catalogats de la unitat de paisatge de Xaragalls del Vallès. Font: elaboració pròpia a partir de bases cartogràfiques del DTES.

L'impacte dels efectes de l'establiment de polígons industrials, generalment amb una integració paisatgística i ambiental deficient, s'ha circumscrit al sector més proper a la riera de Rubí i a la zona entre Terrassa i Viladecavalls.

En aquest mateix sentit, l'elevada demanda d'ubicar en el sòl no urbanitzable activitats rústiques, serveis tècnics o equipaments incompatibles amb sòls urbans hi ha propiciat l'establiment de gran quantitat d'activitats molt diverses amb una escassa qualitat estètica (gosses, estacions transformadores, aparcaments de vehicles, magatzems de materials de construcció, activitats agropecuàries aïllades, etc.) que, per acumulació, provoquen un impacte paisatgístic considerable.

Possiblement, el principal problema d'aquesta unitat no és tant que disminueixin els usos agraris i augmentin els usos urbans i les infraestructures sinó que, un cop desaparegut el conreu de la vinya, cap altra activitat agrària ha tingut la capacitat d'ordenar de manera conjunta el territori, de manera que s'ha ensorrat un model agrari sense ser substituït per cap altre. Això ha contribuït a l'augment d'usos i instal·lacions heterogènies, de baixa qualitat paisatgística, que s'han escampat arreu del territori, l'han banalitzat i han generat una creixent sensació d'abandonament i marginalitat.

Durant els darrers anys, el planejament urbanístic ha esmerçat molts esforços a superar els dèficits urbanístics de les nombroses urbanitzacions que hi ha en aquesta unitat, però possiblement aquest esforç ha dificultat la necessària gestió del conjunt del territori. De moment, no hi ha cap indici que la situació actual pugui canviar de manera significativa a curt o mig termini.

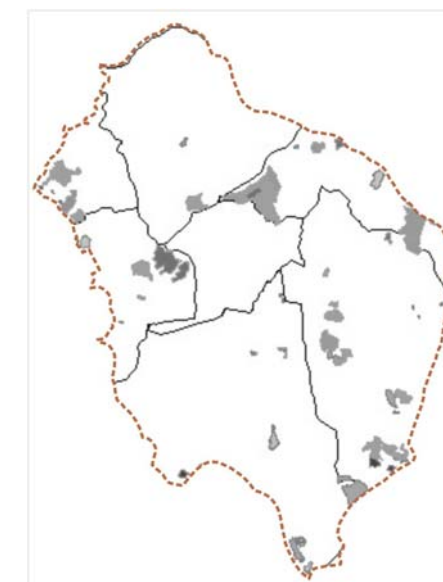

Figura 16.20: Representació de les zones d'activitat extractiva de la unitat de paisatge de Xaragalls del Vallès. Font: elaboració pròpia a partir dels Mapes d'activitats extractives del DTES.

Pel que fa a l'impacte de les infraestructures, els extrems nord i sud de la unitat van sent ocupats de manera continuada per noves vies de comunicació; les més recents, la línia ferroviària de l'AVE i la nova autovia orbital de Barcelona B-40, actualment en construcció. A més, el sector sud-est d'aquesta unitat és travessat per un elevat nombre de línies elèctriques d'alta tensió a causa de l'existència dins d'aquest àmbit d'una important estació transformadora en el terme de Rubí.

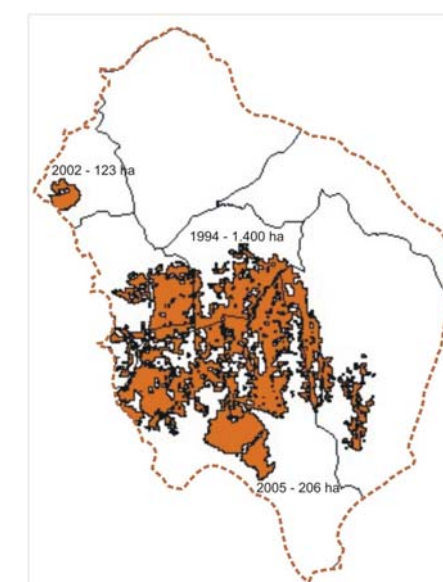

Figura 16.21: Representació de les àrees cremades a la unitat de paisatge de Xaragalls del Vallès. Font: elaboració pròpia a partir dels Mapes d'incendis any a any del DTES.

També son destacables les nombroses activitats extractives que s'han establert per aprofitar les graves i les argiles del subsòl. La integració paisatgística i ambiental d'aquestes activitats mentre estaven en funcionament i un cop clausurades no ha estat sempre prou correcte. En aquest sentit, destaquen les activitats extractives com la de Can Poal, la gravera del Pla de la Llebre, la pedrera del Mimó, la pedrera de Can Carreres i la de Can Pi de la Serra.

A part del risc d'incendi ja esmentat, s'han de tenir presents altres riscos que es donen a la unitat. Primerament, l'erosió ha estat l'agent natural que ha modelat alguns dels sectors més interessants d'aquesta unitat, com els estrets congostos entre argiles pels quals circulen la major part de les rieres que hi neixen o la travessen. Tanmateix, cal evitar el risc d'erosió que es genera com a conseqüència de l'activitat antròpica, risc que es concentra als espais afectats per activitats extractives i per moviments de terres deguts a la construcció de noves infraestructures de mobilitat i d'àrees residencials o industrials.

L'altre risc a tenir en compte és el risc d'inundació, que bàsicament es circumscriu a l'àmbit de la riera de Gaià i la riera del Morral del Molí, tot i que en aquesta unitat aquestes rieres circulen de manera molt encaixada i generalment allunyades de nuclis de població i d'altres llocs habitats, cosa que disminueix la seva perillositat.

Finalment, de manera sintètica, es podria dir que les actuacions i inversions públiques amb possibles repercussions positives sobre el paisatge són les que s'estan duent a terme per millorar la integració, fins ara molt baixa, de les zones urbanitzades, de determinades activitats

Figura 16.22: Les urbanitzacions residencials són el principal impacte sobre el territori d'aquesta unitat. Vista d'una urbanització al municipi de Castellbisbal.

Figura 16.23: Les graves i les argiles són els materials més aprofitats a les zones d'activitat extractiva, aquest n'és un bon exemple, a Terrassa.

industrials i de les infraestructures. Pel que fa als espais naturals i agraris, no semblen objecte de cap tipus de gestió. Com a excepció es podria citar la xarxa de camins senyalitzats de Vallès Natural o la incorporació de la serra de Collcardús dins el Pla d'espais d'interès natural i la xarxa Natura 2000.

Possible evolució dels Xaragalls del Vallès

A partir de les previsions del planejament urbanístic vigent i de les propostes dels documents del Pla territorial metropolitana de Barcelona, no s'anticipa cap canvi significatiu en aquesta unitat pel que fa a la millora de la seva qualitat paisatgística. El Pla territorial metropolitana de Barcelona preveu el manteniment del paisatge forestal i agrari en la meitat nord-occidental d'aquesta unitat, i la reestructuració urbana de les grans urbanitzacions resultants de l'anterior model de desenvolupament urbanístic basat en les urbanitzacions residencials de baixa densitat per a segona residència, que en l'actualitat se estan reconvertint en àrees de residència permanent, amb la finalitat d'intensificar la urbanitat global del conjunt.

El Pla territorial metropolitana qualifica tota la franja oriental d'aquesta unitat, que pertany als termes de Terrassa i Rubí, com a espais de protecció preventiva, qualificació que representa un primer grau de protecció que no exclou, però, que justificadament s'hi puguin delimitar àrees per a ésser urbanitzades i edificades i que s'hi puguin admetre implantacions d'activitats o instal·lacions de valor estratègic general i d'especial interès per al territori.

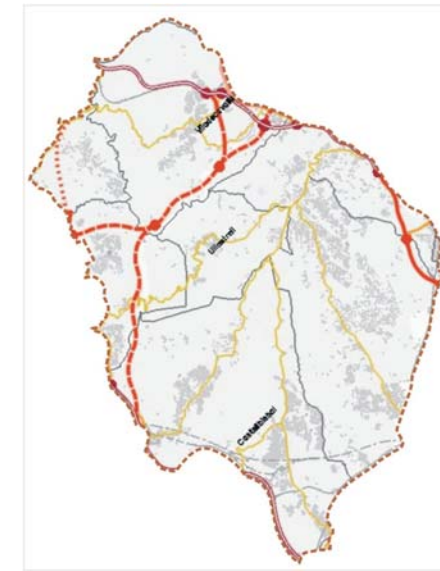

Figura 16.24: Representació de les futures infraestructures a la unitat segons el Pla territorial metropolitana de Barcelona. Font: DTES.

Es d'esperar que la completa implementació de les mesures de restauració paisatgística que acompanyen el projecte del Quart Cinturó minorarà els efectes d'aquesta infraestructura sobre el paisatge forestal i agrari de la meitat nord-occidental de la unitat. D'altra banda, la posada en funcionament d'aquesta via permetrà descobrir des del cotxe un paisatge forestal i rural desconegut.

El projecte de ferrocarril orbital metropolitana pot incidir en el seu dia en el paisatge d'una forma semblant.

Avaluació del paisatge

Debilitats

- Manca d'una visió de conjunt d'aquesta unitat a l'hora de planificar el territori, malgrat la seva clara individualització geogràfica i paisatgística i els seus valors.
- L'abandonament de l'activitat agrària centrada en la vinya s'ha produït sense que cap altre ús agrari l'hagi substituït com a element estructurador del territori.
- Els esforços de l'administració pública s'han centrat en la recuperació dels dèficits urbanístics de les urbanitzacions residencials i en una certa promoció de les activitats industrials, però no en la gestió de l'espai natural i agrari.

- Manca de gestió de l'espai PEIN de la Serra de Collcardús, així com dels altres espais forestals, la qual cosa incrementa el risc d'incendi.
- L'activitat extractiva, tant finalitzada com parcialment activa, provoca unes marques ben reconeixibles al territori, que en alguns casos són molt difícils de cicatritzar.
- La diversitat i el nombre de construccions aïllades en sòl no urbanitzable, que periurbanitzen i banalitzen el paisatge.
- Les nombroses urbanitzacions de baixa densitat, edificades sense tenir en compte la integració paisatgística, així com el seguit d'infraestructures a realitzar per assegurar els serveis bàsics per als residents.

Amenaces

- El creixement continuat de les urbanitzacions residencials i de les zones d'activitat industrial, amb una integració paisatgística i ambiental deficient.

- La banalització del paisatge, especialment a causa de la implantació d'instal·lacions i activitats marginals, tant en espais urbans i industrials com en espais agraris (barraques, tanques, talussos, etc.).
- La implantació de noves infraestructures viàries que, com la construcció de l'autovia orbital de Barcelona B-40, poden afectar sectors ben conservats.
- El ric patrimoni construït en l'espai rural corre el risc de desaparèixer per la manca de gestió i el canvi d'usos del sòl.

Fortaleses

- Unitat situada enmig de la Regió Metropolitana de Barcelona i entre zones d'alta densitat d'ocupació, però encara amb valors naturals i paisatgístics remarcables i àmplies vistes sobre l'entorn metropolità.
- Encara es manté una certa activitat agrària gràcies a l'existència de mercats de proximitat.
- Constitueix un espai natural de certa extensió i amb valor connector entre les serralades Prelitoral i Litoral.

- Manté un patrimoni arquitectònic (ermites, masies, etc.) força remarcable.
- La situació paisatgística estratègica dels tres pobles de la unitat, situats a les carenes.
- Els senders de gran recorregut GR-97 i GR-6, com a itineraris d'interès del conjunt de Catalunya. Destaca el GR-6 com a camí romeu de Barcelona a Montserrat.

Oportunitats

- Aquesta unitat encara manté un medi natural de qualitat i ofereix activitats relacionades amb el lleure en el medi natural al bell mig de la Regió Metropolitana, que poden ajudar al manteniment i la gestió d'aquest paisatge.
- L'atractiu turístic dels seus valors paisatgístics i les vistes que ofereix sobre bona part de la Regió Metropolitana, així com el fet de mantenir alguns elements històrics i arquitectònics de notable valor.
- Encara es manté una certa tradició agrària i és possible pensar en reforçar-la o en cercar nous productes i orientacions.
- El fet que hi hagi una gran quantitat d'urbanitzacions pot donar lloc a l'execució de programes pilot d'aplicació de mesures d'integració paisatgística i de restauració de l'entorn per esdevenir així un exemple per a altres zones amb presència d'urbanitzacions poc integrades en el paisatge.

Figura 16.25: Can Xercavins, dins d'un dels espais de protecció preventiva, al marge oriental de la unitat, al terme municipal de Rubí.

Objectius de qualitat paisatgística i proposta de criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística (OQP) i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge. També són d'aplicació els definits per a tot l'àmbit territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona continguts en els capítols 13 i 14 de la present memòria (volum 1). Els ens públics i privats, així com els agents socials i la societat en general, han de vetllar pel compliment d'aquests objectius de qualitat paisatgística. El llistat de criteris i accions són una proposta per assolir els OQP.

Objectius de qualitat paisatgística

- 16.1. Un paisatge natural de Xaragalls del Vallès ben conservat, amb qualitat paisatgística, viable ecològicament i que compagini l'activitat agrària, l'aprofitament de recursos naturals i l'ús turístic i de gaudi.
- 16.2. Unes urbanitzacions ordenades i integrades en el paisatge, de manera que se'n minimitzi l'impacte visual.
- 16.3. Una xarxa de rius, rieres de Sant Jaume, de Gaià i del Morral i fonts salvaguardats com a components del paisatge singulars i valuosos.
- 16.4. Unes línies elèctriques integrades en el paisatge i que proporcionin els necessaris serveis urbanístics sense comprometre la permeabilitat ecològica, amb unes línies d'alta tensió amb el mínim impacte visual possible sobre els fons escènics.
- 16.5. Unes àrees especialitzades d'ús industrial, logístic, comercial, d'oci o d'altres usos terciaris, ubicades en zones visuals no preferents i dissenyades tenint en compte la integració amb l'entorn.
- 16.6. Unes activitats extractives ben integrades en l'entorn.
- 16.7. Un sistema d'itineraris i miradors que emfasitzin les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir la diversitat i els matisos dels paisatges de Xaragalls del Vallès.

Criteris i accions

Propostes de criteris i accions dirigits prioritàriament a la protecció

- 16.1. Protegir i restaurar les rieres de Sant Jaume, de Gaià i del Morral a fi de garantir-ne la viabilitat ecològica i la preservació dels valors més rellevants

Propostes de criteris i accions dirigits prioritàriament a la gestió

- 16.2. Promoure la preservació i la rehabilitació dels elements patrimonials tradicionals de l'espai agrícola (masies, parets de pedra seca, pous, etc.).
- 16.3. Procurar que les edificacions aïllades s'integrin adequadament amb l'entorn. Cal partir de l'anàlisi de l'arquitectura pròpia de la zona i definir tipologies, volums, materials i colors que mantinguin una relació harmònica i coherent amb les edificacions tradicionals.
- 16.4. Promoure l'elaboració de catàlegs de masies i cases rurals en els planejaments municipals per tal d'identificar les principals peces de valor i garantir-ne la protecció bàsica.
- 16.5. Impulsar l'elaboració d'estudis d'impacte i integració paisatgística de les propostes de noves infraestructures viàries (per exemple l'autovia orbital o Quart cinturó), que incloguin mesures d'integració paisatgística adients. En aquest sentit, evitar al màxim la fragmentació física, visual i social així com la generació d'espais no aptes per als usos agraris actuals, que fàcilment esdevenen espais residuals.
- 16.6. Vetllar pel manteniment i la productivitat de les estructures agrícoles existents, com a peces vertebradores del paisatge i generadores d'un ric mosaic agroforestal. Recuperar en la mesura del possible les zones agrícoles abandonades.
- 16.7. Impulsar l'activitat agrària centrada en la producció hortícola i de fruita de qualitat i cercar nous productes i orientacions dirigits als mercats de proximitat.
- 16.8. Evitar l'ampliació de les urbanitzacions existents. En relació amb les edificacions fora d'ordenació o no previstes pel planejament, buscar solucions per minimitzar-ne els efectes negatius sobre el paisatge.
- 16.9. Millorar els perímetres de les urbanitzacions, amb dues finalitats: estètica i de protecció davant els incendis forestals. Definir uns límits clars i identificables i zones d'integració amb l'entorn natural.
- 16.10. Evitar que les activitats industrials vagin acompanyades d'usos marginals o que aquests s'estableixin al seu entorn.
- 16.11. Rehabilitar i fer accessibles als ciutadans els elements del patrimoni arquitectònic. Habilitar itineraris que senyalitzin aquests elements i les singularitats paisatgístiques de cada zona.

Propostes de criteris i accions dirigits prioritàriament a l'ordenació

- 16.12. Evitar la dispersió i l'ocupació de sòl amb noves àrees residencials de baixa densitat. Avançar cap a la compleció de les àrees residencials de baixa densitat existents i, si escau, relligar-les als nuclis urbans propers per afavorir les continuïtats paisatgístiques urbanes
- 16.13. Millorar la integració paisatgística d'algunes de les carreteres de la unitat, principalment de la C-16, que passa pel nord.

- 16.14. Promoure la restitució dels valors paisatgístics als llocs on s'han perdut per causa de processos d'explotació dels recursos geològics, com Can Poal, la gravera del Pla de la Llebre, la pedrera del Mimó, la pedrera de Can Carreres i la de Can Pi de la Serra. Delimitar-ne les extensions màximes i regenerar-ne els espais perimetrals i les àrees en desús
- 16.15. Promoure una xarxa d'itineraris paisatgístics i de miradors accessibles a peu o en vehicle, on la percepció i interacció amb el paisatge és més àmplia i suggerent. Aquesta xarxa hauria de rebre, allà on correspongui, les actuacions necessàries de condicionament, senyalització, manteniment i difusió per facilitar la percepció dels valors del paisatge i el coneixement del territori. Es tracta dels miradors de la Creu dels Tres Batlles, Castellnou/Ullastrell i els Quatre Vents; dels itineraris a peu de la Beguda Alta-Viladecavalls, Olesa de Montserrat-Collbató, Ullastrell-Matadepera, Sant Joan Despí-Martorell, Viladecavalls-Serra de Coll Cardús, les Fonts-Olesa de Montserrat (GR-6), Viladecavalls-Sabadell, Castellbisbal-Rubí-Ca n'Amat, Castellbisbal-Ullastrell, Rubí-Terrassa (GR-97); i dels itineraris motoritzats de Terrassa-Manresa i de Castellbisbal-